

שירה

לזמן מוקצב

לרוץ בסופה
רבקה אסא
הוצאת עקד
עמודים 133

במה שהוא בלי ספק הברקה פרי השראה, התלונן פעם אהוד נייער על כך שבישראל של שנות ה'80 מצויים יותר מדי סופרים חשובים גרועים ופחות מדי סופרים לאחשובים טובים. בעצם, דברים אלה נכונים לא רק לגבי שנות ה'80 שלנו. עד היום לא השתחררנו, כמרומה, מן החולשה הפרובינציאלית, לחשוב, ו"ויקרת":

רבקה אסא

- לי
- הרריז'הב
- של ויטושהי
- הבטחת.
- וחולות-ההקב
- של ורנה,
- וגלי
- הים-השחר
- ומרקהיו,
- וקולומיהן הערבים
- של נצרות בולגריה.

צדן?

לא רק נפה היית.

היית

כל מה שהבטח לי

וקבלתי

וקל מה שהבטח לי

ולא קבלתי

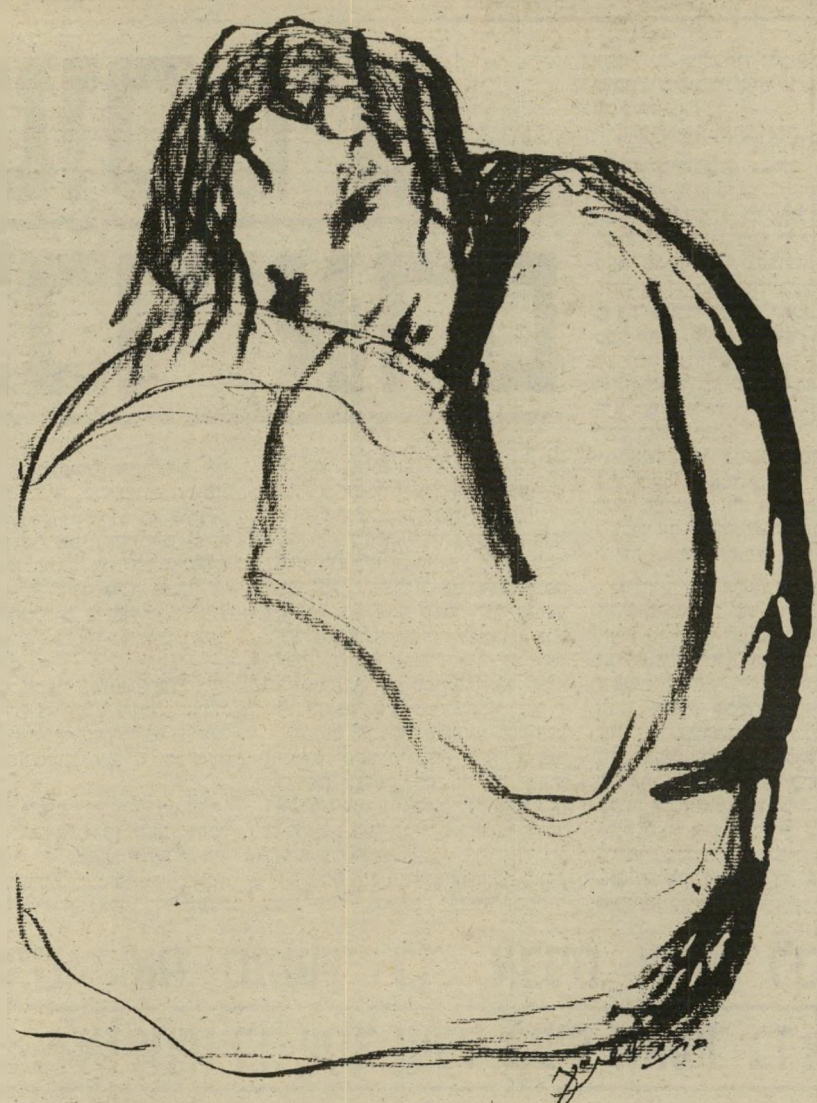
וקל מה שקבלתי

במקום מה שהבטח לי.

היית

היית.

שם של הר מתוך
שרשרת הרים עלייך סופיה.

רישום: הפסלת בתיה לינשסקי
מתוך "לרוץ בסופה"

נפלא: בקיץ אפשר לבלות בהרי לבנון; בחורף — לברוח מהצינה למצריים. עדנה ואני החלטנו שמגיע לנו שבוע חופש. מבין 380 האפשרויות בחרנו לנסוע לאיי יוון. ראשית, הנסיעה זולה. שאר הנימוקים כבר לא חשובים.

היו לנו מכרים ביוון, כיוון שביקרנו שם בשנים קודמות. כאשר אתה יוצא לחופש למקום מרוחק — אתה משלה את עצמך ששם יותר קר, למרות העובדה שהים הוא אותו הים. שהנוף כמעט זהה ושהמרחם — לרוץ המזל — מראה מידות יחס קרובות מאוד לשלנו. אבל חופש הוא חופש. החלטנו להתעלם מן המרחם. החלטה נועזת ונבונה.

ביוניים הראשונים, נהגנו כמו תיירים ממושמים וביקרנו בכל המוסיאונים. אודה ולא אבוש, לי כשלעצמי, לא איכפת אם האבן או החפץ הם בני 3000 שנה או פני 5000 שנה. מכל המוצגים הארכיאולוגיים, אהבתי ביותר את סכתי עליה השלום.

בשובנו מאתרי התרבות האמורים לפתח את אופקיו של אדם, החליטה עדנה לפרוש למנוחה. בסופר-שלידבר, גם בחופשה אדם מתעיף. השמש שקעה ואני החלטתי לגשת לידרי, אדם שהיה בעל מוסעדה במארינה המקומית. במיסעדתו של אדם אפשר לשתות אוויר עם סלט יסתיכוני עשוי ירקות טריים וזיתים המתובלים בתבלינים המזמינים עוד כוסית אוויר. האיש עצמו הוא סיפור מיוחד במינו. שמו אדם פאפאדינאס, יווני, וככל היוונים — מדבר רק יוונית. לא בדיוק שפתו של סוקרטס, אבל שפה רומה. מלבד זאת, גם כמה מילים באנגלית עילגת. המאפשרת לנו להבין זה את זה. כאשר נודע לו שאני מישראל, הביט סביבו כמו מפתח העיין הרעה. בסופר-שלידבר שלף מתחת לחולצתו הרחבה שרשרת שבקצה מגן הויד קטן ובו יהלום.

מניין לך מגודרוד, שאלתי, ואדם מספר לי סיפור מוזר שכמותו אפשר לשמוע בכל פינות תבל. נולדת ביפו, לאב יהודי ואם יווניהנוצרית. כנראה שאבי עזב אותנו או אולי להיפך. אינני בטוח, בכל פעם היתה אמי משנה את גירסתה. שמי האמיתי אדם כהן. את ישראל אינני זוכר, הייתי צעיר מדי בשעה שאמי חזרה ליוון. לימים התחתנה עם יווני בשם פאפאדינאס, נולדו אחים ואחיות, כיום יש לי כבר נכדים שאינם חושדים כי הסבא שלהם יהודי.

ואתה אדם חושב את עצמך ליהודי? שאלתי. בוודאי, השיב. ניסיתי לנחם אותו שלפי ההלכה הוא אינו יהודי. אדם סירב לשים לב לרקויות כאלה. מה זאת אומרת? הוא יהודי וחסל. כמעט היה לי ירד שניסה להוכיח לי שהעם היהודי, בתנאים רגילים, צריך היה למנות 250 מיליון נפש לפחות. הוא ידע בדיוק את מיספר קורבנות האינוקויזיציה, וכמה מתוך 30 מיליון קורבני ספרד הם ממוצא יהודי. הוא חישב את הרוגי הפוגרומים, השואה, הוסיף את השבטים האכזריים מהורו ועד סין, ואת נפגעי ההתבוללות. יש גם גירסה שהפאנים הם צאצאי עשרת השבטים שנעלמו, אמר בקריצת-עין. הסכמתי איתו ועכשיו הוספתי את אדם מיוון ל-250 מיליון הנעדרים.

מנטאליות אחרת). גם לא על חיי הבית. יש בן, בת, הבן בצבא, יש איזה רמו לפציעה או לחשש פציעה. מה כבר יש לספר על חיי בית בישראל. אבל את המעט הזה שהיא מחליטה להסגיר לנו היא מעלה ביושר, בלי הפרזה ובלי הצטעצעות, בלי הברקות גדולות אבל חופשית, נינוחה, הדברים קריאים, נעימים, פה ושם בהחלט לא סיפרות גדולה. סיפרות של אשה רגישה שהרחף שלה לכתוב היה גדול אך לא גדול מספיק.

ובצידם של הסיפורים גם דיברי שיר. דיברי שיר יותר מאשר שירים. אלה בצד אלה. מוכרחים להטעים טעימה מן הכל, שהרי תמיד קיימת הסכנה שהספר הזה, הראשון, יהיה גם האחרון. גם כאן הדברים איננם, ישירים, כלי מלודרמה; "היא לא רוצה / אהב קצרה / ואחרת / לה איין", או, ברגע נועז יותר, הדבורה המדברת יידיש: "ותדבר אלי דבורה, / שנתגלתה כי / באידיש. / זאלסט ווארטן" (את צריכה לחכות) — חכי".

וגם אנחנו מחכים. להמשך. לאו דווקא כרוח השיר הפוליטי שבכאן ("וכל הבעיות"). אבל בהחלט לשירים כמו זה על הרבורה. שהרי רבך אחד שכחה הרבורה להוסיף והוא שאסור גם לחכות יותר מדי.

סיפור

אביגודר קיפניס החופשה

היה קיץ חם, קיץ לוהט. ככל שהקדמת לקום, השמש הקרימה אותך. נדרר לעבודה. בתוך קופסת הפח הנקראת מכוננית, התבשלה ונכווית ברפנות הלוהטים. העצבים נמתחו עד קצה הגבול. היינו מגיעים לעבודה עייפים. כלילות, עירומים לגמרי במיטות, היוענו כמו במרחץ תורכי — אייפאשר היה להירדם. בימי המנטר נהגו לומר שמוגזאוור בארץ

אולי זוהי אחת הסיבות לכך שסיפרות ישראל לא זכתה עד היום ביותר מחצי פרסנובל לסופר שהוא, במיקרה הטוב, הצי ישראלי. אבל לא על כך הפעם.

רבקה אסא, שסיפרה לרוץ בסופה יצא לאור לפני כמה חודשים בהוצאת עקד. וככל הירוע לי כמעט לא עורר שום הר בעיתונות. לא קורצה מן החומר שממנו צומחים חנתי פרסנובל או פרסים אחרים כלשהם. למען האמת, גם אייפאשר לומר על שיריה וסיפוריה הלא-רבים, שהם מייצגים אותה סיפרות לאחשובה טובה שאהוד נייער וכולנו עימו מייחלים לה. מה שדבריה בסיפור ובשיר אכן מייצגים הוא סוג של כתיבה נקיה, שבלעדיה לא תהיה כאן תרבות. כלומר, את הספרים המצמיחים את האקלים שבו נוצרים הספרים הלאחשובים הטובים המצמיחים, בתורם, את הספרים החשובים-הטובים ואת פריצות-הדרך החדשניות האמיתיות המכשירות את הקרקע. בסופו, בסופו ולא בראשיתו, ליצירות המופת.

קומץ סיפורים. יותר מאשר קובץ סיפורים. ביתר דיוק: שלושה. אולי לא הספיק הכסף. האחד מתרחש בחיפה, השני כסיכוי; עלילת השלישי — באכסניה של כנסיה ירושלמית ומחוץ לאותה אכסניה. שלושתם בעלי ציביון המתקבל כאוטוביוגרפי במידה זו או אחרת, כלומר — נאמנים לעובדות, לזיכרונות, לחוויות. בשלושתם דמות אשה — לא עוד צעירה ועדיין לא זקנה — שהיא "כותבת סיפורים" בשניים מהם היא גם נקראת באותו השם: מוסיח.

מוסיח היא, אם כך, אשה כותבת סיפורים. היא גם אשה מתעניינת בדברים. אולי אפילו מתרחש בה כעצמה. אחרי הכל: "עולם מלא מול (עיניה) חולף." עולם שאין בו לא דברים מרעיישים ולא עלילות מסמרות שיער. מבחינה זו יש בשם הספר כרי להטעות. היא אולי הייתה רוצה, "לרוץ בסופה" אבל בינתיים היא בעיקר הולכת ברחוב, ויובנת פה ושם נוח כבית-קפה, נוסעת לחופשה של כמה ימים בירושלים. על חוויות אינטימיות אינה מספרת (רור אחר,